Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.50

Slovenski dom

Štev. 185. *V Ljubljani, v ponedeljek, 17. avgusta 1942-XX.* Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 811

Attivita aerea sul Mediterraneo e Malta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Nessun avvenimento di rilievo sul fronte egiziano. Tentativi di disturbo, compiuti dal nemico nella notte sul 15 nelle immediate retrovie, sono stati prontamente stroncati.

Cinque velivoli britannici venivano abbattuti in combattimento da aviatori italiani e tedeschi, due altri dalla nostra caccia nel Mediterraneo centrale. Reparti aerei dell'Asse hanno agito sulle basi di Malta attaccandone ripetutamente le attrezzature belliche. Un'azione di bombardamento su Rodi ed alcune località vicine è stata effettuata nella notte dal 13 ali 14 da una formazione navale nemica contro la quale tempestivamente intervenivano le batterie della difesa ed una squadriglia di nostri MAS. I danni causati dal tiro avversario sono di entità trascurabile; fra la popolazione civile è segnalato un ferito.

Negli attacchi alle navi nemiche, cittati nel bollettino n. 810, si sono particolarmente distinti: il tenente colonnello Cesare de Porto del nono stormo bt, capitano Antonio Cumbat del 102 gr. tuffatori, capitano Dante Magagnoli del 3 nucleo siluranti, capitano Giulio Graziani del 132 gr. siluranti, capitano Egeo Pittoni del 61 st ct, tenente Alessandro Seppi del 130 gr. siluranti, tenente di vascello Luigi Sola, comandante di MAS.

Mussolinijeva pohvala zmagovalcem v pomorsko-letalski bitki na Sredozemlju

Ducejev oklic mornarici in letalstvu — Vojno poročilo št. 811

Rim, 17. avg. s. Duce je oboroženim silam kr. mornarice in kr. letalstva poslal naslednji oklic:

»Častniki, podčastniki, tisti, ki imate kako stopnjo, mornarji in letalci! V dneh 11., 12. in 13. avgusta ste po hudem boju uničili sovražnikove pomorske sile, ki so se še enkrat skušale spustiti v pustolovščine na rimskem morju. Sovražnik, ki je ponavadi tako molčeč in pozen, je bil zaradi hudega svojega poloma prisiljen izpovedati izgube ter priznati vašo sijajno zmago.

Na dnu Sredozemskega morja leže njegove ladje, ki so jih raztreščile vaše bombe in vaši torpedi. Nemški tovariši so v bratski tekmi z vami noč in dan bili vam ob boku ter zadali sovražniku smrtne udarce.

Častniki, podčastniki, tisti, ki imate stopnje, mornarji in letalci! V kratkem času dveh mesecev ste do najbolj žgočega ponižanja uklonili ponos tiste, ki je nekoč bila gospodarica morij, ste zmanjšali njen ugled in njeno moč. Italijansko ljudstvo je ponosno na vas.

Pozdrav Kralju!

Mussolini.

Na vrhovnem poveljstvu oboroženih sil, dne 15. avgusta 1942-XX.

Uradno vojno poročilo št. 811 pravi:

Na egiptovskem bojišču nobenega, omembe vrednega dogodka.

Na mestu so bili strti nadlegovalni poskusi sovražnika na naše neposredno zaledje v noči na 15. avgust. Italijanski in nemški letalci so v boju sestrelili 5 angleških letal, 2 drugi pa naši lovci na osrednjem delu Sredozemskega morja.

Osni letalski oddelki so nastopali zoper oporišča na Malti ter znova napadli tamošnje vojne naprave.

Sovražnikov pomorski oddelek je v noči od 13. do 14. avgusta bombardiral Rodos ter nekaj sosednjih krajev. Zoper ta pomorski oddelek je naglo nastopilo obrambno topništvo in pa oddelek naših protipodmorniških čolnov.

Škoda, ki jo je povzročilo nasprotnikovo streljanje ni kaj posebno pomembna. Med civilnim prebivalstvom poročajo o enem ranjencu.

Pripomba k vojnemu poročilu št. 811:

Pri napadih na sovražnikove ladje omenjenih v vojnem poročilu št. 810 so se posebno odlikovali: podpolkovnik Cesar De Porto iz 9. roja, stotnik Anton Cumbad iz 102. skupine strmoglavcev, stotnik Dante Magagnoli iz 3. jedra torpednikov, stotnik Julij Grazianj iz 132. skupine torpednikov, stotnik Egej Pittoni iz 61 roja, poročnik Aleksander Seppi iz 130. skupine torpednikov, poročnik bojne ladje Alojzij Sola. poveljnik protipodmorniških čolnov.

Bolgarska kraljica med italijanskimi ranjenci

Sofija, 17. avgusta. s. Bolgarska kraljica Ivana je obiskala italijanske pohabljence in ranjence, ki so kot gostje bolgarske vlade na okrevanju v zdravilišču Banki. Vladarka je nenadno dopotovala z avtomobilom in je ostala med hrabrimi bojevniki nad uro dolgo, prijazno se razgovarjajoč s slehernim častnikom in z vsakim vojakom in zanimajoč se za njihovo zdravstveno stanje, za vojna dejanja, pri katerih so sodelovali, ter izročajoč osebno vsakemu darilo. Pohabljenci in ranjenci so se stisnili okoli visoke gospe ter ji vzklikali z ganjenim navdušenjem. Poveljnik skupine je vladarki v imenu vseh izročil šopek cvetja. Ko je kraljica zapuščala Banki, so jo pozdravili s prepričljivimi manifestacijami radosti in vdanega spoštovanja.

Vesti 17. avgusta

Izguba 20.000 ton angleškega ladjevja ni samo porazna za angleško vojno moč, temveč tudi za moralo angleškega prebivalstva, ki vidi, kako se Angliji podira sleherna možnost za nadoblast in pa upanje, da bi mogla spremeniti potek vojne s tem, da bi uporabljala Sredozemsko morje. Sredozemsko morje je nepreklicno zaprto angleškemu brodovju, kakor je bilo že večkrat dokazano. Angleško brodovje je s tem zadnjim strahotnim ponižanjem zares dobilo smrtni udarec, pišejo španski listi o zadnji zmagi v Sicilskem prelivu.

Hitler je v petek sprejel v svojem glavnem stanu novega turškega poslanika v Berlinu, Safeta Arikana, ki mu je izročil svoje poverilnice.

Vsi tisti, ki odobravajo angleške nastope v Indiji, so sovražniki človeštva. Predsednik angleške vlade, ki je v atlantski karti obljubil z Rooseveltom vred majhnim narodom svobodo, odgovarja zdaj s strojnicami na neodvisno gibanje indijskega ljudstva, je povedal japonski polkovnik Ivasahi, načelnik tiskovnega urada pri japonskem ekspedicijskem zboru na Kitajskem.

Indijske oblasti so vsem angleškim in zavezniškim častnikom od stotniške stopnje dalje dovolile uporabljati povsod v Indiji silo, tudi v taki obliki, da z njo povzročijo smrt.

V berlinskih političnih krogih posmehljivo razlagajo novico, da je ameriška gramofonska industrija kot zadnjo novost dala v promet ploščo »Pesem o svobodi sveta«. Pesem govori na plošči predsednik Roosevelt, glasbeno spremljavo pa je oskrbel eden najslovitejših ameriških plesnih orkestrov. Besedilo obljublja tlačenim evropskim ljudstvom svobodo, seveda po končani vojni. Pesem bodo dali tudi v radijski program za Indijo, toda Roosevelt želi za to oddajo drugačno besedilo, ki ga bo tudi sam sestavil.

Bolgarski kralj Boris je sprejel bivšega bolgarskega trgovinskega ministra Slavka Zagorova, ki je sedaj imenovan za bolgarskega poslanika v Berlinu. Bivši bolgarski poslanik v Berlinu Draganošev pa je imenovan za novega poslanika v Madridu.

Odstopila sta čilski notranji in finančni minister. Domnevajo, da bo v kratkem prišlo do odstopa celotne vlade v tej južnoameriški republiki.

V ameriški črni seznam je do zdaj vpisanih 6969 trgovskih podjetij, ki imajo sedež v latinski Ameriki.

Portugalski vojni minister je imenoval nove vojaške poveljnike za Azorske in Capverdske otoke.

Romunska mornarica je v petek imela svojo slavo. Govoril je mornariški minister admiral Pais in slavil dejanja romunske mornarice na Črnem morju.

V Bombayu je v ječi umrl tajnik indijskega voditelja Ghandija, Desai Mahaded, eden najdelavnejših voditeljev gibanja za indijsko neodvisnost. Uradno poročilo o njegovi smrti, katere vzroki še niso znani, je vzbudilo močan vtis po vsej Indiji, kjer se začenjajo bati celo za usodo Ghandija samega, to pa z ozirom na besede bombayskega guvernerja, ki je dejal »zadušil bom gibanje za neodvisnost za vsako ceno in z vsakim sredstvom«.

Ravno o pravem času, v trenutku velike italijanske zmage na Sredozemskem morju, je prišla izjava bivšega poveljnika protiletalske obrambe na Malti Lloyda, ki je dejal: Z zadostnim številom letal bi takoj vrgli Italijo iz vojne. Začeti moramo vojno zares in povsod.« Dejal je še, da bi za tako resno vojno z Italijo zavezniki morali zasesti Tunis, pa so mu dogodki zaprli usta.

Na Brionih je bil te dni posvet med Italijo, Nemčijo, Madžarsko in Hrvaško za novo ureditev železniške družbe Donava-Sava-Adrija. Preureditev je potrebna zaradi zasedbe Avstrije po Nemčiji in zaradi razpada Jugoslavije. Sklenjen je bil sporazum med zastopniki prizadetih držav, zastopniki družbe in delničarjev.

Japonske pomorske sile so od začetka sedanje vojne potopile od zavezniškega vojnega brodovja 9 oklepnic, 24 križark, 8 letalonosilk, 22 rušilcev in tri druge vojne ladje. Poškodovanih pa je bilo nadaljnjih 6 zavezniških oklepnic, 19 križark, 1 letalska matična ladja in 5 drugih vojnih ladij — poročata japonska lista »Jomiuri« in »Hočі«.

Vse angleške in ameriške petrolejske družbe, ki imajo sedež v Italiji, se postavljajo pod upravo italijan. petrolejske družbe »AGIP«.

Zbor volilnih mož v Carigradu je soglasno izvolil za svojega poslanca glavnega ravnatelja v zunanjem ministrstvu Numana Menemendžogluja, ki bo najbrže prevzel vodstvo zunanjega ministrstva.

Gandhija in 250 njegovih pripadnikov, ki so glasovali za sklep, da morajo Angleži zapustiti Indijo, naj takoj pošljejo kam, kjer ne bi imeli nobenih stikov z Indijo, zahteva angleški list »Daily Mail«. Imeti bi jih morali za talce, ki naj bi dajali poroštvo za vedenje vseh, ki so njihovega mišljenja.

Posebno nemško zaključno uradno poročilo o zmagi v Sicilskem prelivu

Hitlerjev glavni stan, 17. avgusta. s. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo naslednje posebno uradno vojno poročilo:

Letalsko-pomorska bitka na Sredozemskem morju je zaradi junaškega prizadevanja zavezniških letalskih in pomorskih sil privedla do poraznega poraza za nasprotnika. Po dozdaj dospelih poročilih je bilo od 21 sovražnikovih prevoznih parnikov, trgovskih ladij in petrolejskih ladij, ki so v zelo močnem spremstvu skušale izsiliti prehod skozi Sicilski preliv, bilo potopljenih 15 ladij za kakih 180.000 ton, med njimi vse petrolejske ladje. Od preostalih trgovskih ladij jih je nekaj, deloma močno poškodovanih, doseglo otok Malto.

Od pomorskih edinic v spremstvu, ki so se pred napadi nemških in italijanskih oddelkov umaknile proti zahodu, so bile potopljene: letalonosilka »Eagle« z 22.000 tonami, 2 križarki, med njimi velika križarka »Manchester« z 9300 tonami in pa 3 rušilci. Neka letalonosilka vrste »Illustrious« (in ne ameriška letalonosilka »Wasp«, kakor je bilo sporočeno 13. avgusta) s 23.000 tonami, ki je bila zažgana, ter letalonosilka »Furious« z 22 tisoč 450 tonami sta pripluli resno poškodovani v Gibraltar. Vrh tega so bile hudo poškodovane 3 križarke in rušilci.

Naše izgube so zmerne.

Zmagovita bitka je stran slave v sodelovanju med zavezniškimi silami na vodi in v zraku ter vzgledne hrabrosti vseh vojakov, ki so v letalih in na krovu vojnih ladij sodelovali pri njej.

Nepretrgani nemški napadi in napredovanje pod Kavkazom

Sovjetski nastopi ob Vjazmi in Rževu spodleteli — Angleški napadi na nemške stanovanjske predele

Hitlerjev glavni stan, 17. avgusta. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na **kavkaškem ozemlju** so nemške in zavezniške čete strle odpor sovjetskih zaščitnih oddelkov ter po nenehnem napadanju napredovale. Letalske skupine so kar naprej bombardirale umikajoče se sovjetske čete ter jih obdelovale pri poskušenem vkrcanju v črnomorskih pristaniščih in v morski ožini pri **Kerču.** Sovjetsko brodovje je tod izgubilo dve veliki prevozni ladji ter dvoje obrežnih ladjic. Druga velika prevozna ladja ter dve stražni ladjici sta bili težko poškodovani.

V severovzhodnem loku velikega **kolena Dona** so pehotne divizije in brzi oddelki v tesnem sodelovanju z letalsko silo pogazili sovjetske postojanke ter prodrli do Dona. Madžarske čete so v zmagovitih bojih uničile šestnajst oklepnih voz.

Okrog **Voroneža** je bil nemški krajevni napad uspešen. Sovjetski protinapadi so spodleteli.

Vzhodno **od Vjazme ter pri Rževu** so se ponovni sovjetski napadi po hudih obrambnih bojih izjalovili. Naše čete so na mnogih krajih prešle v protinapad. V teh bojih so Sovjeti samo okrog Rževa izgubili 71 oklepnih vozil.

Jugovzhodno od **Ilmenskega jezera in pri Volhovu** so bili ponovni sovjetski napadi krvavo zavrnjeni. Finska letala so v letalskih bojih sestrelila 10 sovjetskih strojev, od katerih devet vrste Hurricane.

Pri napadih **na zasedena ozemlja** so bili včeraj sestreljeni en angleški bombnik ter trije lovci. Poleg tega so lahke nemške pomorske enote ter mornariško protiletalstvo sestrelile štiri lovska letala.

Po dnevnih nepomembnih nadlegovalnih poletih so angleška letala v pretekli noči napadla nekatere kraje **po zahodni Nemčiji.** Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Poleg tega je bila povzročena škoda tudi na stanovanjskih poslopjih. Nočni lovci ter protiletalsko topništvo so sestrelili štiri od napadajočih bombnikov.

Ob južnih angleških obalah in vzhodno od otoka so nemška letala podnevi in v noči na 16. avgust z rušilnimi in zažigalnimi bombami napadla vojaško važne naprave. Vsa letala so se vrnila.

Potek bojev pri Vjazmi in Rževu na srednjem ruskem bojišču

Berlin, 17. avgusta. s. Kot dodatek k včerajšnjemu uradnemu vojnemu poročilu je nemško vrhovno poveljstvo objavilo, da se zagrizeni boji na odseku vzhodno od Vjazme nadaljujejo. Nemške sile so odbile močne sovjetske napade, ki so bili podprti po oklepnih oddelkih, ter uničile 28 oklepnih voz in znova osvojile neko utrjeno postojanko, ki je bila trenutno zasedena po boljševikih. Napadi nemških čet proti obupno branečim se sovjetskim silam so bili uspešni. Nemška letala so uspešno pripomogla k dobremu zaključku teh bojev. Tolkla so po obkoljenih sovjetskih četah, topniških postojankah ter po oskrbovalnih oddelkih, ki se še branijo. Na odseku pri Rževu so bili zavrnjeni mnogi boljševiški napadi, ki jih podpirajo oklepne sile. Navzlic hudim izgubam se Sovjeti zagrizeno upirajo nemškim napadom.

Na nekem drugem odseku bojišča so Sovjeti pri jalovem protinapadu izgubili 16 oklepnih voz. Pehotni oddelki, ki so vozila spremljali, so bili uničeni. Na srednjem odseku je nemško letalstvo tudi včeraj prav uspešno delovalo. Sovjetska taborišča in zavetja po strelskih jarkih so bila razdejana po bombah velikih mer, ki so boljševikom prizadejale krvave izgube.

Natančno nemško topniško obstreljevanje je nekaj sovjetskih topniških postojank spravilo k molku. Nemški topniški oddelki so uničili dvajset boljševiških oklepnih voz ter zažgali skladišča goriva in streliva. Južno od Ilmenskega jezera so Sovjeti včeraj ob zori napadli z velikimi silami, a so bili zavrnjeni po hudih bojih na nož. Na nekem kraju se je boljševikom posrečilo vdreti v prve nemške bojne črte, toda nemški oddelki so ta vdor takoj zajezili, sovjetske čete obkolili in postrelili 250 boljševikov. Ob mostišču čez Volhov so bili ponovni sovjetski napadi odbiti. Topništvo in pionirji so uničili štiri oklepna vozila, natančno nemško obstreljevanje pa je preprečilo nadaljnje poskuse boljševikov, ki so hoteli okrepiti pritisk na kaki točki bojišča ter oskrbovati bojujoče se čete. Boljševiki so torej včeraj imeli prav hude izgube v moštvu in orožju.

Angleško letalsko divjanje nad nemškim civilnim prebivalstvom

Ljudstvo po bombardiranih nemških predelih je pokazalo presenetljivo odpornost, hladnokrvnost in disciplinirano

Berlin, 17. avgusta. s. Berlinsko časopisje prinaša obširna poročila posebnih dopisnikov iz zahodne Nemčije, v katerih popisujejo razdejanja, ki so jih povzročili nasilniški napadi angleškega letalstva na kraje tega področja. Poudarjajo visoko moralo in junaško vedenje tamkajšnjega prebivalstva. Mladina, zlasti pa še ženske so se vedle več kot hvalevredno med morijo in razdejanjem, ki so ju uprizorili Churchillovi letalci pri svojih neštetih napadih podnevi in ponoči. Povsod so stresli svojo okrutnost trinogi. Prebivalstvo je znalo pokazati presenetljivo odporno silo, ki jo je še povečalo mrzko in vztrajno sovraštvo do Angležev, ki je ljudstvo naredilo sposobno ne samo prenesti kakršno koli žrtev in kakršno koli trdo preizkušnjo, pač pa je okrepila tudi njegovo duhovno in telesno strnjenost in s tem zvišala moralo.

Če se Churchill tolaži z velikansko škodo, ki je bila prizadejana na umetniških in kulturnih spomenikih — industrijskih ciljev je bilo zelo malo zadetih — na cerkvah, bolnišnicah, javnih poslopjih in na stanovanjskih hišah, in če se tolaži z najštevilnejšimi žrtvami med civilnim prebivalstvom, mora doživljati nasprotno najhujše razočaranje spričo pogumnega vedenja teh žená, teh otrok in starčkov, ki po mestih s trdno vero pričakujejo zmagoslavno vrnitev svojih mladeničev z bojišča.

Da bi prikazali, da tudi z vojaškega vidika britanska bombardiranja niso prinesla nobenih uspehov, poudarjajo nemški posebni dopisniki iz zahodnih krajev, kako je bilo ogromno industrijsko področje v düsseldorfskem pasu v več kot sto letalskih napadih, ki jih je doživelo, le trikrat lažje zadeto, ne da bi pri tem bombe povzročile najmanjšo škodo njegovi izdelavi. Prej bi lahko rekli, da so delavci v teh tovarnah med dolgim napadom, ko so vse njihove hiše v bližini tako silno gorele, da je bilo nemogoče vsako reševalno delo, ostali na svojih mestih in delali dalje ter pri tem celo povečali izdelavo za 15 do 30 odstotkov. V neki drugi tovarni, na katero je bil uprizorjen napad, preden se je delo začelo, so delavci kljub temu, da stanujejo daleč in da so bile prometne zveze pretrgane, točno brez vsake zamude prišli na delo. Delavci po vseh tovarnah so zaslužili več kot samo pohvalo zaradi disciplinirano sti in prizadevanja, s katerim so kljub bombnim napadom nadaljevali s svojim običajnim delom.

Predsednik angleške vlade v Moskvi?

Berlin, 17. avg. s. Nemški poročevalski urad javlja, da je predsednik angleške vlade Churchill, kakor se je zvedelo, od 13. avg. dalje v Moskvi.

Letošnja jesenska moda – preprost stil, toda dovolj spremembe

Ljubljana, 17. avgusta.

Govoriti o jeseni že zdaj, ko sije sonce z vso silo s poletnega jasnega neba, se bo morda zdelo komu prenagljeno. Toda moda prehiti sama sebe, kajti že v zgodnjem poletju se pripravlja za jesen in zimo, v najbolj ostri zimi pa za naslednjo pomlad. Ne samo moda, ampak tudi naše dame, zlasti dekleta se že pripravljajo za jesen in zimo, kajti predobro vedo, da bodo imele šivilje in modni saloni takrat vse preveč dela, ko se bo pričel že drugi letni čas. Zato že zdaj pridno nosijo krojačicam in se z njimi posvetujejo, kako bi najbolj izrabile svoje stare oblekce in jih osvežile za novo modo

Z letošnjo jesensko modo so lahko zadovoljne, saj je zamišljena v preprostem stilu tako, da dopušča kombiniranost, kazake in vse mogoče načine predelave starih oblek, ki jih bodo krojačice s predelavo osvežile in tako zadostile letošnji modi brez velikih stroškov. Letošnje jesenske obleke so predvidene v takem stilu, da bodo služile za vsako priliko, kljub temu pa nudi moda toliko sprememb, da bodo obleke dovolj lične. Predvidene so dvodelne oblekce, bolerce, oblekce z gornjimi bluzastimi deli, krila z več polami z visokimi prsnimi deli, zgoraj nabranimi, oblekce s spodaj k pasu pritisnjenimi deli z vstavljenim pasom. V jesenski modi je izredno mnogo možnosti za obleke z vstavljenimi pasovi.

Posebnost letošnje jesenske mode so dolgi rokavi. Lani so nosile dame večino oblek s kratkimi rokavi, le obleke za družabne večere so imele dolge rokave. Posebnost letošnje jesenske mode je tudi črtasto in karirasto volneno blago. Moda dovoljuje pri volnenih oblekah čipkaste vložke na rokavih in na ovratniku, kar je zelo praktično, ker si to lahko narede dame same. Te čipke si lahko same kvačkajo, pletejo ali vežejo. Moda dovoljuje kombinacije vseh mogočih barv, zato bodo letošnje jesenske modne oblekce lahko dovolj pestre, lične in lepe. Zelo lične so obleke s temnim hrbtom in s svetlim sprednjim delom. Lahko se tudi kombinirajo polsvetlo in poltemno. Popoldanske oblekce, ki so večinoma tudi za družabne večere, za gledališče in koncerte, so praznične v stilu, ki ga imajo dame itak rade. Te obleke imajo zelo mnogo nabirkov, ne samo krilo, temveč tudi žepki. Posebnost teh obleke so tudi diagonalni zapirači in postransko krojeni okraski. V modi je spet kimonov kroj. To je bil v modi že lani in tudi letos poleti, ni pa posebno priporočljiv, ker se blago pod plaščem zelo rado mečka.

V pretekli jesenski sezoni se je poudarjal pas, prav tako se tudi v letošnji z razliko, da posveča letošnja moda posebno pozornost visoko ukrojenim krilom in dolgim životkom. Črna obleka je še vedno najpriljubnejša obleka za družabne večere. Te obleke se lahko okrase z belimi ovratnimi obrobki in vložki, z belimi svilenimi cvetlicami in rišami. Ti okraski obleko zelo poživijo.

Letošnji jesenski plašči so v moški obliki — pol široki, pritisnjeni in popolnoma široki. Pri vseh prevladuje priprostost. Tudi pri plaščih imamo lahko dovolj sprememb, tako vložke in vzstavljene pasovne dele. Moda dopušča plašče s hrbtnimi okrasnimi gumbi. Plašči so lahko tudi ošiti s krznom, seveda po okusu in mošnjičku. Lahko garniramo pol hrbta, samo žepe, lahko pa celo tudi rokave. Lahko tudi uporabimo dva stara plašča in kombiniramo Tudi kostime lahko okrasimo s krznom. Zelo lep je plašč, s spodaj obrobljenim lisičjim krznom.

Italijanska atletska zveza je priznala prvo mesto v svoji kategoriji boksarju Musini.

Prihodnjo nedeljo in soboto se bosta pomerili med seboj nemška in slovaška telovadna vrsta.

V Viareggiu se bodo ta teden začeli veliki amaterski boksarski nastopi, pri katerih bo nastopalo 127 boksarjev iz najrazličnejših delov države.

O šoti, šotariji in šotarjih

Ljubljana, 17. avgusta.

Mnogi Barjani, odrezani od gozdov, se še vedno za vsako zimo skušajo preskrbeti z barjanskim gorivom — s šoto, ki je bila še pred dobrimi 40 leti in več zelo v cislih pri samem ljubljanskem prebivalstvu, kajti gmotno manj situirani sloji so od barjanskih kmetov prav radi kupovali šoto, v kvadrau izrezani kos po 2 kr. Nekateri Ljubljančani so s šoto kurili tudi še med svetovno vojno, ko je trda predla za razno kurivo.

Barjanski »šotarji« so ob gotovih velikih tržnih in sejmskih dnevih, nenavadno vsako prvo in tretjo sredo v mesecu, pripeljali cele vozove tega kuriva v Ljubljano, po Ižanski cesti iz Črne vasi, Havptmance, Ilovce, tudi po Dolenjski cesti iz južnih predelov Barja, kakor n. pr. od Bobne gorice in Germeza, od Pijave gorice in Škofeljce, pripeljali pa so šoto tudi še po drugih barjanskih cestah od Bevk in drugod.

Barjan je na svoj voz naložil ogromno skladovnice šote. Navadno je imel v voz vpreženega malega, kmečkega konjička poleg volička ali kravice. Takrat tak vprežni živinski par ni bil nobena redkost po ljubljanskih cestah in ulicah.

Študentovske mamice so navadno kurile s šoto v onih letih, ko je gimnazija kraljevala na sedanjem Vodnikovem živilskem trgu. Za 2 goldinarja je bilo v drvarnici toliko šote, da je bila študentovska sobica, kjer je stanovalo po 5 do 10 nadebudnih glav, kurjena skozi vso zimo.

Kje so bila in so še važna nahajališča šote? Znana so nahajališča šote: Bobna gorica, Germez, Havptmanca, Črna vas, Brezov log, Plešivica pri Brezovici in še mnogi drugi kraji. V teh krajih je šota prav temnorjava.

Barjani so letos narezali zelo mnogo šote in se ž njo preskrbeli za zimo. Ponekod so zložene kar cele skladovnice. Tu pa tam pa so Barjani, to že na osušenih mestih, posekali mnogo jelševih dreves, rastočih ob različnih jarkih in barjanskih potokih.

Kakor smo že omenili, so Barjani prodajali šoto v Ljubljano za kurivo, kajti kosi so vsebovali mnogo snovi, ki so dajale primerno toploto. S šoto so se bogato zalagale tudi razne ljubljanske tovarne. Tako navaja kronika, da je šoto v velikanskih množinah vsako leto nakupovala C. kr. priviligirana družba za rafiniranje sladkorja, ki je pred dobrimi 112 leti sezidala za takratne čase v Ljubljani najvišje poslopje, še sedaj stoječo cukrarno na Poljanah. Ohranjeni so še razni podatki o poslovanju in prometu te cukrarne, ki je gotova le-ta dosegala prav čedne dobičke in izkazovala zadovoljive bilance. Tako je ta cukrarna leta 1856 porabila 15.000 centov šote za kurjavo poleg rjavega premoga, ki ga je podjetje dobivalo iz lastnega rudnika v Zalogu ob Savi.

Ohranjeni pa so še drugi podatki o porabi šote. Ti podatki so razmetani po vseh mogočih arhivih in spisih raznih političnih in davčnih oblasti. Gotova leta je doživljalo »šotarstvo« velikanski razmah in promet s šoto je bil primerno dobičkanosen. Nekaj časa so šoto rabili tudi pri železnici za kurivo lokomotiv.

Kako ogromne količine šote so barjanski »šotarji« naredili gotova leta, kažejo podatki za l. 1898, ko so na vseh šotnih nahajališčih narezali 22.920.000 kosov šote. Za prevoz te šote bi pač potrebovali najmanj 51.140 tovornih vagonov.

Končno še kemično zanimivost. Šota, zlasti v šotnih ležiščih okoli Babne gorice, vsebuje precejšnjo množino šotnega voska, ki je podoben montanskemu. Tega vporabljajo za kable in fonografske plošče, za izdelavo voščil in drugo. Kemične preiskave so dognale, da vsebuje šota iz Babne gorice in ležišča pri Kostanjevici največ surovega voska. Seveda se je že porajlao vprašanje, da-li bi bilo izrabljanja šotnega voska rentabilno priporočljivo. Prevladuje negativno mnenje, ker ni mogoče misliti na izkoriščanje šote v večjem obsegu, to zaradi dejstva, da so šotna ležišča na Ljubljanskem barju že močno izčrpana.

Pa še nekaj o šotarjih. Rezanje šote je tudi posebna barjanska spretnost. Vsakdo ni za to delo. Šotarji z dolgimi in ostrimi lopatami so urni in znajo hitro opravljati svoj posel. Navadno zdaj v teh letih, ko več ne režejo v takem obsegu šote po raznih ležiščih, čistijo razne barjanske jarke in jih znajo tako temeljito očistiti, da je potem mir za nekaj časa. Jarki pa so potrebni čiščenja vsaka gotova leta, ko se hitro zaraste in nabere po jarkih razno šavje in vodno rastlinje, ki drugače po času visokih voda zelo ovira odtok vode v Ljubljanico.

Italijanski kulturni zavod

sporoča, da bo zaradi velikega števila tistih, ki so vpisani v poletne jezikovne tečaje, prvi (nižji) tečaj razdeljen najmanj na tri odseke, drugi tečaj (srednji) pa najmanj na dva. Poleg že omenjenih tečajev so bili doslej ustanovljeni še nižji tečaj, ki bo ob ponedeljkih, sredah in petkih od 16—17, drugi od 14.30—15.30, tretji, srednji tečajo pa od 19—20 iste dni.

Podrobna obvestila so na razpolago na sedežu kulturnega zavoda na Napoleonovem trgu 6 od 9—12 in od 16—19.

S štajerskega

Šlezijski otroci so priredili koncerte tudi v brežiškem okraju. Mariborski dnevnik jim posveča daljši dopis in opisuje nepozabne lepe urice, ko so spremljali na postaji mlade umetnike, ki so se spet vrnili v domovino.

V Leonhardu je umrl 71 letni industrijalec Rudolf Bruckner, v Guštanju pa je preminul prokurist tamkajšnje jeklarne Franc Aschenbrenner.

Celjska industrijska podjetja so začela posvečati posebno pozornost športnemu udejstvovanju svojih delavcev. Tvrdka Westen je sicer že pred leti imela v načrtu gradnjo velikega športnega igrišča, da bi tako čim bolj pridobila svoje delavstvo za vzajemno sodelovanje. Te načrte je sedaj že izvedla in že gradi svoje veliko športno igrišče, na katerem lahko že sedaj nastopajo delavci na raznih športnih tekmovanjih. Mariborski dnevnik se pohvalno izraža tudi o organizaciji poštnih uslužbencev, dalje tiskarniških, ki imajo prav tako svoje posebne društvene prostore. Svoje športno igrišče ima že tudi tovarna »Metka«.

V Žalcu se je zbralo pred dnevi izredno mnogo članov pomožne sile, ki so tekmovali za znake SA. Pred izpiti je govoril organizacijski vodja Wolf. Uspehi so bili odlični. Od 30 mož nista napravila izpita le dva člana, najboljši uspeh pa je dosegel s 63 točkami Karl Antloga.

V Celju se je pretekli teden rodilo 22 ljudi, umrlo pa 54. Poročili pa so se naslednji pari: Milan Flajs in Justina Razboršek, Anton Pilih in Albina Pungeršek, August Maček in Marija Cater, Viktor Jug in Marija Jagodič, Vinko Mešič in Ana Pantner, Rihard Banič in Frida Hückl, vsi iz Celja, dalje Mihael Turnšek iz Celja in Marija Kugler, Friderik Obad in Elfrida Levičar iz Maribora.

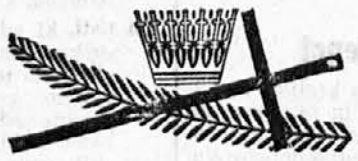

Dotrpela je Bogu vdano moja predobra, srčnoljubljena sestrica, gospa

Jerica Zemljanova

ravnateljica gosp. šole »MLADIKA« v pok.

Pogreb predrage bo v ponedeljek, 17. avgusta 1942 ob pol treh popoldne z Žal, iz kapele sv. Nikolaja k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica bo darovana v cerkvi sv. Cirila in Metoda v četrtek, 20. avgusta 1942, ob 8 zjutraj.

Ljubljana, 14. avgusta 1942.

Neutolažljiva sestra Francka

Umrla nam je po kratki in mučni bolezni naša ljubljena, zlata, dobra mamica, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

Marija Benkovič

vdova po vodji zemljiške knjige

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, dne 17. avgusta, ob 3 popoldne z Žal, iz kapele sv. Jožefa k Sv. Križu.

Ljubljana - Kamnik, dne 16. avgusta 1942

Globoko žalujoči:

Ivan, Franc, Ciril, Minka por. **Preželj, Silva** por. **Kotnik, Zvonka** por. **Pollick,** otroci — in ostalo sorodstvo

S. S. van Dyne: 14

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN **GOSPODA BENSONA**

Ker ni bilo obenih nsumljivih znakov, razen tiste torbice in rokavic, ni preostajalo drugega, kakor zaslišati Bensonove prijatelje in tovariše v upanju, da morda vsaj na ta način ugotove kakšno okoliščino, ki bi kazala na pravo sled Heath je mislil, da bo tako lahko vsaj odkril, čigava je tista torbica, če že drugega ne. Skušal je zvedeti, s kom je bil Benson tisti večer skupaj. Zato so zaslišali mnogo njegovih znancev, tudi iz kavarn, kamor je navadno zahajal, niso pa mogli najti nikogar, ki bi bil tedaj Bensona videl, ali ki bi mu bil pokojni Alvin količkaj omenil, kaj ima za tisti večer v načrtu. Nobenega pomembnega znamenja ni bilo, tudi od kakšne druge strani ne, čeprav se je policija poslužila vseh sredstev. Kazalo je, da Benson ni imel nobenih sovražnikov. Tudi ni imel nikdar z nikomur kakšnih resnejših sporov. Njegovi posli so potekali prav tako v najlepšem redu.

Major Anthony Benson je bil vsekakor človek, ki bi največ lahko povedal o pokojnem bratu, ker je natančno vedel, kakšno je bilo njegovo življenje in zakaj vse se je zanimal. Nanj se je urad Okrožne uprave najprej obrnil.

Tisti dan ko so zločin odkrili, je Markham zajtrkoval z majorjem Bensonom, toda čeprav se mu je zdel še dokaj razpoložen, da bi pomagal olajševati preiskavo — tudi če bi morala zaradi tega pasti kakšna senca na ugled, ki ga je užival njegov brat — vendar podatki, ki jih je dal, niso bili prav nič pomembni. Markhamu je dejal, da kljub temu, da pozna mnogo pokojnikovih prijateljev, ni mogel imeti nikogar od njih niti najmanj na sumu, niti ni mogel imenovati koga, ki bi policiji lahko pokazal kakršno koli pravo sled. Priznal je med drugim, da bratovega življenja od gotove strani ni poznal. Vedel je, da je bilo njegovo razmerje do žensk precej svobodno in je pripuščal možnost, da policija najde konec zamotane štrene v tej smeri...

Markham se je ravnal po skromnih in nedoločenih nasvetih, ki mu jih je bil dal major Benson in je takoj zapodil dva sposobna policista, ki sta bila s preiskovalnega oddelka dodeljena Okrožni upravi. Ker se je spomnil tudi na to, s kakšnim zanimanjem je bil Vance sledil zasliševanju hišne, je poleg tega dal nekemu tretjemu policistu nalogo, naj poizve, kakšna je bila preteklost gospe Platzove.

Tako so slednjič ugotovili, da je bila Platzova rojena v nekem mestu v Pennsilvaniji in da sta bila njen oče in mati Nemca, ki pa sta oba že umrla. Šestnajst let je bila vdova. Preden je nastopila službo pri Bensonu, je bila dvanajst let pri neki družini in je šla zato proč, ker se je tista družina nastanila v nekem penzionu. Njeni prejšnji gospodinji, kakor je izpovedala pri zasliševanju, se je zdelo, da ima Platzova hčerko. Ni je pa videla nikdar in o njej tudi nikdar ničesar ni slišala.

Pri vsem tem ni bilo niti biljke, za katero bi se bilo mogoče prijeti, in Markham se je zadovoljil s tem, da ugotovi nekaj zveze z ostalim. Heath je izvedel dejansko poizvedovanje po vsem mestu, da bi našel tisti sloviti avtomobil, čeprav ni verjel, da bi imel kakršno koli zvezo z zločinom. Časopisi pa so podpirali na vso moč njegova prizadevanja z vsem hrupom, ki se je dvignil okrog tega skrivnostnega vozila.

Zgodilo pa se je nekaj nenavadnega, nekaj, kar je policijo navdalo z upanjem, da je med tistim avtomobilom in zločinom le neka vez, čeprav šibka.

Nek pometač, ki je bral oziroma slišal govoriti o ribiških pripravah, katere so molele zadaj iz tistega avtomobila, je povedal, da je našel v drevoredu »Centralnega Parka« v bližini Kolumbovega trga dve dobro ohranjeni odlični vrvici, ki sta bili zvezani skupaj. Toda, ali sta res pripadali k tistim ribiškim pripravim, ki jih je bil videl na svojem obhodu policijski agent Mc Langhlin? Gotovo je, da sta lahko padli z avtomobila med begom, toda prav tako ju je lahko izgubil tudi kdo drugi, ki je šel skozi drevored. Nobenega drugega obvestila ni bilo, in tisti dan po zločinu ni bilo o tem znanega prav nič več kot prejšnji dan.

Tisto jutro je Vance poslal svojega strežnika kupit vse mogoče časopise ter več ko eno uro časa posvetil branju poročilom o umoru. Zanj je bilo nekaj nenavadnega, da je pogledal kak časopis, čeprav ga je tudi samo preletel z očmi. Zato se nisem mogel zdržati, da mu ne bi izrazil svojega začudenja nad tem njegovim nenadnim zanimanjem za časopise.

»Ne, dragi Van,« je dejal mirno, »ne postajam niti sanjav, niti človekoljuben v tistem pomenu, kot se ta beseda danes napačno uporablja. Toda, vidiš, kolobocija, ki jo delajo s tem zločinom, je vendar zanimiva. Moral bi brati tele časnikarske razgovore z narednikom Heathom. Cel stolpec potrebuje, da pove, da ničesar ne ve. Njemu res ni enakega! Kar zaljubljen že postajam vanj!«

»Morda ima Heath takšno taktiko, da časnikarjem nikdar ne pove, kar v resnici ve.«

»Ne, ne. Noben človek ni tako silno skromen, da bi sam hotel, da bi ga ljudje smatrali za takšno duševno revo, kakor se lahko razbere iz teh časopisov.«

»Mogoče je pa le, da kaj ve ali vsaj sluti kaj takšnega, kar še ni bilo pojasnjeno.«

»Mogoče; on je ostal skromno v senci in njegovega imena pri vseh teh časnikarskih razpravah ni nikjer. In če midva začneva resno in temeljito raziskovati stvar? Kaj praviš k temu?«

Ne da bi kaj odgovoril, je stopil k telefonu, poklical »Okrožno upravo. Slišal sem, da se je domenil z Markhamom za sestanek v klubu Stuyvesant, ki naj bi ga imela v ponedeljek.

»Povej mi kaj o tistem kipcu, ki ga prodaja Stieglitz,« ga je prosil, ko mu je razlagal, zakaj sem tisto jutro bil pri njem na domu.

»Grška umetnost me danes ne zanima,« mi je odvrnil Vance in vzel spet časopis v roko.

Močno sem se začudil, kajti nikdar ga nisem videl, da bi se bil bolj zanimal in navduševal za kakšno stvar, kot vprav za umetnost. Prepričan sem bil, da se je moralo zgoditi nekaj nenavadnega in zato nisem nič več delal pripomb.

Markham je prišel v klub z majhno zamudo. Ob njegovem prihodu sva z Vancejem že sedela za mizo v našem priljubljenem kotičku.

»No, torej, moj dragi Lihnig,« se je oglasil Vance in ga pozdravil. »Če gremo preko tega, da je odkritih mnogo novih sumljivih znamenj... da bo javnost v najkrajšem času zvedela za nova važna odkritja... in če gremo še preko drugih izmišljotin te vrste, kaj je novega?«

Markham se je zasmejal.

»Vidim, da si bral časnike. Kaj misliš o člankih, ki govore o zločinu?«

»Zares so značilni,« je posmehljivo dejal Vance. »Z veliko vnemo pišejo o vseh stvareh, zamolče pa samo tisto, kar je bistvenega.«

Recept za dolgo življenje

Kdor zgodaj začne živeti, tudi zgodaj konča

Ugotovljeno je, da ljudje danes dosegajo povprečno višjo starost, kakor pa so jo v prejšnjih dobah. Toda ta povprečna starost se dviguje na poseben način. Danes je namreč dosti več starejših ljudi, kakor pa jih je bilo nekoč, je pa razmeroma precej manj takšnih, ki dosežejo izredno visoko starost. To je pojav, ki ga ne opažamo samo v Evropi, pač pa tudi v Ameriki in ki torej ne more imeti ljudskega in rasnega, temveč splošni kulturni vzrok.

Nehote se pri tem vsiljuje vprašanje, kaj pospešuje dolgo življenje. V živalskem svetu je ta pojem »dolgega življenja« tako relativen, da si bolj relativnega ne moremo misliti. Drobna vinska mušica je že zelo stara, če živi dva meseca, kajti en dan njenega življenja odgovarja približno enemu letu človekovega življenja. O sobni muhi pravijo, da živi komaj šest in sedemdest dni.

V živalskem svetu

Nekatera zelo majhna živa bitja, kakor na primer tako imenovane »močelke« (infusorije), ali pa na splošno bacili, žive samo nekaj ur. V enem samem dnevu namreč večkrat ponovno razpadejo v dva dela. Vsaki teh polovic zraste v nekaj urah manjkajoča polovica in tako prav za prav te živalice »večno žive« in so »neumrljive«. Ne poznajo nobene naravne smrti. Snov, iz katere so, se v gotovi meri porazdeli na vse strani, in gotovo ne bi prišli do konca, če bi hoteli razpravljati o tem, kaj na takšni živalici predstavlja samostojno življenje in kaj ne.

Takšne »neumrljivosti« ni nikjer drugod več v vsem širnem živalskem svetu, vendar pa ponekod naletimo na nekaj podobnega, kakor če bi bil človek pod gotovimi okoliščinami lahko tisoč tristo let star. Takšen primer kaže že tako in tako

občudovanja vredna »državica čebel«

Čebelni troti žive le nekaj tednov, čisto enako grajene čebele-delavke osem do deset mesecev, matica, ki se od čebel-delavk bistveno prav nič ne razlikuje, pa celo šest do sedem let. Že zato se prav nič ne razlikuje od delavk, ker v primeru potrebe čebela-delavka lahko »napreduje« v matico. Matica potem takem živi 168-krat dlje kot pa čebelni samec.

Vprav ta raziskavanja so prinesla nekaj luči v dosedanjo temo. Matica je neutrudljivi »stroj«, ki leže jajčeca, trot pa svoje kratke dni življenja preživi v brezdelju.

Te ugotovitve so potem našle svoje potrdilo v vsem življenjskem območju.

Delavnost podaljšuje življenje

toda kmalu so ugotovili, da le gotova, urejena, dobro pretehtana delavnost. Mravlje-delavke lahko delajo do petnajst let, črvi, ki se zajedajo v les in kopljejo v njem svoje »predore«, pa žive celo do štirideset let.

Prvotno človek ni znal pravilno preceniti teh ugotovitev. Opazovali so 150 let stare školjke in polže, ki jim z ozirom na umirjeno življenje in na urejeno delavnost skoraj ni mogoče najti primere. So namreč neutrudljivi lovci na male živalice. Nekaj podobnega velja za želve, ki dosežejo starost sto let in še več. Sloni in kiti v tem oziru prednjačijo. Napačno pa bi bilo misliti, da žival živi tem dlje, čimvečja je, kajti tudi mali papagaji in vrane lahko žive dolgo časa.

Izkazalo se je kot bajka, da bi plazilci živeli dlje kot pa druge živali. Kače žive kvečjemu trideset let, krokodili pa ne več ko petdeset.

Vedno bolj prevladuje tudi prepričanje, ki temelji na številnih izkustvih, da je

ohranjevanje krvne toplote ogromno delo

Gibanje in dražljaji zahtevajo ogromno življenjsko silo. Stari pregovor, da sveča ne more goreti na obeh koncih, velja tudi za »življenjski ogenj«.

Če primerjamo drobno miško s slonom, vidimo med drugim, da miška živi komaj tri leta, slon pa tudi do 120 let. Njeno srce bije dvajset do tridesetkrat hitreje kot slonovo. Miška zmore skoraj isto število srčnih utripov. Za njo je to ogromno delo potrebno zato, da ohrani toploto svoje krvi. Prehitro izgublja svojo telesno toploto. Naredili so poskuse z dva tisoč različnimi živalmi, a vselej se je izkazalo isto, namreč: delovanje srca je tisto, kar izčrpava, obrablja živa bitja. Živali, ki jim je usojeno kratko življenje, imajo 72 srčnih utripov v minuti, tiste pa, ki žive dolgo časa, pa imajo srčnih utripov v minuti mnogo manj.

Razni raziskovalci so si edini v tem, da so

činitelji, ki motijo oziroma krajšajo življenje

v močnem delovanju srca, v temperamentu in v načinu življenja. Ravnodušnost, mir, čeprav ne ravno brezdeljno življenje, življenje človeka, ki se vedno drži bolj v ozadju, življenje, ki ne pozna vznemirjenj in večjih doživetij, vse to prinaša človeku visoko starost. Trpljenje, moreče skrbi, želja po vedno novih doživetjih pa življenje krajšajo. Vse tisto zaradi česar se človek ne stara, mu podaljšuje življenje. Važen je vsak dan. Kdor zgodaj začne živeti, tudi zgodaj konča. Kdor preveč doživi, bo kmalu prišel do meje. Pa se povrnimo nazaj k primeru o miški in slonu: Obema je namenjenih okrog 978 milijonov srčnih utripov, a pri miški se iztečejo že v treh letih, pri slonu pa šele v 120 letih, ker mu srce bije približno trideset do štiridesetkrat počasneje.

To se je izkazalo v vsem širnem živalskem svetu in zato to

velja brez dvoma tudi za človeka

Vprav v tem ima torej človek svoj »recept« za dolgo življenje.

Proti zreli dobi mora človek iti počasi, če jo hoče dolgo uživati. Že od začetka je treba varčevati, kajti »na razpolago je le neka čisto določena življenjska vsota«, od katere človek vsak dan vzame nekaj proč, povečati pa te vsote ni mogoče. Tudi naše življenje se s srcem vred obrablja in utruja. To je navodilo za dolgo življenje, navodilo, kakršnega je napisala sodobna znanost.

Hči ligijskega kralja,

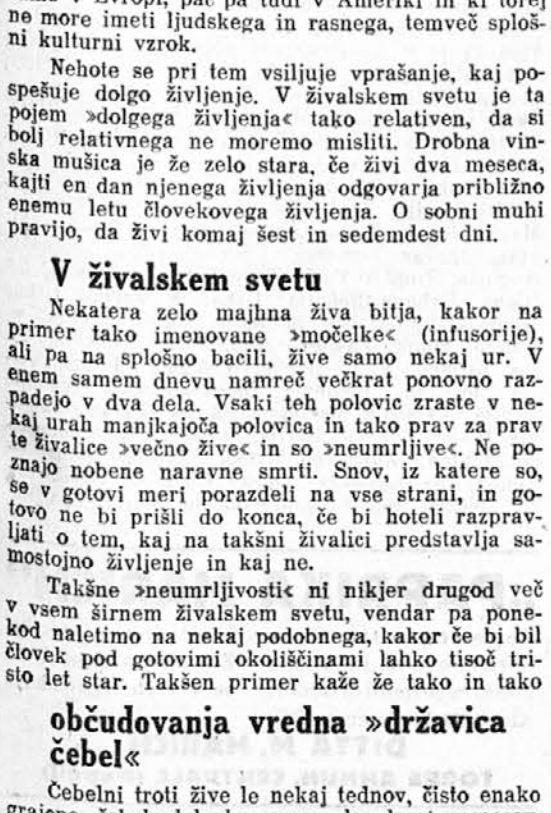

prelepa Ligija, njena ljubezen do rimskega plemiča Marka Vinicija, njena prizadevanja za Vinicijevo spreobrnjenje k novi Kristusovi veri, njen boj in pretresljiva križeva pot vere in ljubezni — to je glavno vsebinsko jedro veličastnega Sienkiewiczevega zgodovinskega romana o starem Rimu, »Quo vadis?« Roman bo v slikah začel objavljati »Slovenski dom« s 1. septembrom. Ne pozabite se s tem dnem naročiti na naš list, če hočete biti vsak dan deležni zanimivega in dramatičnega presenečenja izpod peresa J. Beraneka, risarja romana »Žalost in veselje«.

Smrtne obsodbe v Nemčiji

Berlin, 13. avgusta. s. Berlinsko posebno sodišče je obsodilo na smrt obtoženca, ki je bil obdolžen številnih tatvin ob zatemnitvi. Tudi sodišče v Münchenu je obsodilo na smrt uradnika pri prehranjevalnem uradu, ker je izrabil svoj položaj in odnesel večje število živilskih, oblačilnih in bencinskih nakaznic ter jih potem prodal svojim znancem. Številnim drugim obtožencem pa so sodišča naložila hude zaporne kazni.

OGLARJEV SIN

POGORSKA PRAVLJICA

SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

37.

Ko je bila bajta sredi planje postavljena, sedejo k ognjišču in se lepo domenijo, da bodo po pohorskem pragozdu iskali tri ugrabljene kraljične. Pri tem pa si razdelijo domače delo: dva bosta vedno v pragozdu na lovu, tretji pa bo ostal lepo doma v bajti in kuhal. Kadar pa bo imel poldnič ali večerjo že skuhano, da bo skozi streho potisnil visoko suho smreko z belo plahto na vrhu.

In res, lovili so po pohorskem pragozdu medvede, jelene, srne in zajce ter divje kure in peteline ter si divjačino doma kuhali. Kakršni so bili pri delu, takšni so bili tudi pri jelu!

38.

In res, kakor so se bili domenili, tako so tudi živeli na pohorski planji sredi zelenih gozdov ter oprezovali, kje bi našli kakšno sled za ugrabljenimi kraljičnami.

Nekega dne pa, ko sta odšla oglarjev sin in hostnik divjačino lovit in je v bajti bil za kuho ostal kamnar, se je zgodilo nekaj, česar medvešček in hostnik nista mogla razumeti.

Medvešček — oglarjev sin je bil splezal na debelo bukev, da bi bolje videl, dočim je stal hostnik kar ob deblu. Oba sta bila že hudo lačna; gledata tja na bajto, če je že kuhano.

Gledata in se čudita: na bajti ni ne mlaja in ne bele plahte.

Usoda ruske vojne mornarice na Črnem morju

Bukarešta, 13. avg. s. Po poročilih, ki jih je objavil list »Curentul«, je sovjetska vojna mornarica razpadla na dve skupini, ki sta v takemle trenutnem položaju: Četrtina mornarice je zaprta v Azovsko morje in se ne upa lotiti tveganega poskusa, da bi preplula ožino pri Kerču, ker bi jo nedvomno uničilo topništvo maršala Mannsteina. Ostale tri četrtine mornarice pa so po ruskih pristaniščih v Črnem morju. Ker pa so pristanišča Novorosijsk, Anape in Tuapse preveč ogrožena, si je morala ta mornarica poiskati zavetja v Potiju in Batumu. Pa tudi to slednje zavetišče je le začasno, kajti usoda ruske mornarice je že zapečatena.

EIAR – Radio Ljubljana

Radio. Torek, 18. avg.: 7.30 Melodije in romance. 8.00 Napoved časa. Poročila v italijanščini. 12.20 Operna glasba. 12.30 Poročila v slovenščini. 12.45 Koncert sopranistke Rezike Lipuščekkoritnikove. 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanščini. 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20 Orkester pesmi vodi dirigent Angelini. 14.00 Poročila v italijanščini. 14.15 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec, sodeluje violinist Karlo Rupel: Simfonična glasba. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Koncert pianista Bojana Adamiča. 17.45 Pisana glasba. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Simfonična glasba. 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanščini. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30 Vojaške pesmi. 20.45 Koncert tria Emone. 21.10 Koncert Komornega zbora, vodi dirigent D. M. Šijanec. 21.35 Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek, klavir; Dermelj, A. violina; Č. Šedlbauer, čelo). 22.15 Pisana glasba. 22.45 Poročila v italijanščini.

Francoska vlada je zagotovila prostovoljcem v »Tribarvni legiji«, ki se bori na vzhodnem bojišču, da bodo uživali iste pravice kakor člani redne francoske vojske. Za te vojake veljajo ista določila o napredovanju, pohvalah, dopustih, pokojnini itd.

SELMA LAGERLOEF: 46

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Karl Artur se je ponujal, da bi ustregel želji svoje matere. Čeprav je gospa Sundlerjeva vsa ubupana drvela pred njim, jo je vendarle ujel pred hišnimi vrati.

Ko se je vrnil k svoji materi, je bil videti nenavadno razburjen.

»Že zopet je Karlina naredila nekaj hudega. Prav zares, da je brezobzirna. Pomisli, mama, gospa Sundlerjeva je prišla k njej, da bi jo vprašala, kako ji gre, tedaj pa je izrabila ugodno priliko in ji odrezala več kodrov nad enim od ušes.«

»Kaj mi poveš!« je vzkliknila gospa Beate, ko ji je objesten nasmeh spreletel obraz. »Lepi kodri gospe Sundlerjeve! Saj mora izgledati strašno!«

»Bilo je maščevanje, mati!« je rekel Karl Artur. »Gospa Sundlerjeva ve, kakšna je prav za prav Karlina. Ona je bila tista, ki mi je odprla oči!«

»Razumem!« je odvrnila gospa Beate.

Nekaj sekund je obsedela nema in zamišljena, potem pa se je obrnila k svojemu sinu in mu rekla:

»Ne bova govorila sedaj niti o Karlini niti o gospej Sundlerjevi, kajti le nekaj minut nama še preostaja, preden odidem. Daj, da se pogovoriva rajši o tebi in tvojih načrtih, kako misliš ti pomagati ubogim ljudem!« ...

Pri kosilu je bila gospa polkovnikova ravno tako kakor gospa proštova zadovoljna in vesela, kakor je bila sicer ponavadi. Z gospo Regino sta kar tekmovali med seboj v šalah in v pripovedovanju veselih zgodbic.

Sem pa tja je vrgla gospa Beate tudi kak pogled na luknjo v steni. Spraševala se je, kako neki se godi Karlini v njeni osamelosti. Da, prav zares se je spraševala, če se mlademu dekletu, ki ji je zmerom prinašalo svojo vdano ljubezen, morda ne toži po njej?

Po kosilu, ko je voz že stal pred vrati, je bila pri lini in jo odprla. Pred seboj je tedaj imela Karlino, tisto Karlino, ki je po njej ves dan skoraj bolestno hrepenela in si želela, da bi mogla ujeti le en sam edini pogled iz ljubeznjivih oči svoje tašče.

Bliskovito naglo je gospa Beate objela Karlinin obraz s svojima mehkima rokama, je potegnila k sebi in jo začela vroče poljubovati. In med poljubovanjem ji je zašepetala nekaj raztrganih stavkov.

»Moja ljuba, ali še lahko nekaj dni vzdržiš, molčiš še nekaj tednov? Saj bo še vse dobro! Sem te mar tako trpinčila? Toda dokler nisi ti odrezala kodrov, še nisem vedela, kaj naj o tebi verjamem. Ekenstedt in jaz bova sedaj vso stvar vzela v roke. Ali bi mogla Karlu Arturju na ljubo in tudi zavoljo mene še nekaj časa vzdržati? Moraš ga spet dobiti, moj otrok, ti ga moraš spet dobiti!«

Nekdo je pritisnil na vrata sobice. Lina se je zaprla z vso naglico in takoj nato je gospa polkovnikova Ekenstedt že sedela v svojem vozu.

Otrok sreče.

Bogati Schagerstroem je bil trdno uverjen, da ne bi nikdar postal kaj drugega kakor pa tepček in potepin, če ga skozi vso mladost ne bi spremljala izredna sreča.

Kot sin bogatih, uglednih staršev bi lahko rastel v prijetnem izobilju. Vsako noč bi lahko počival v mehki postelji, lahko bi nosil najboljše obleke in jedel najboljša in obilna jedila enako kakor njegovi bratje in sestre.

Toda tega ni mogel prenesti. Zavoljo svojega značaja ne, ki mu je bil vrojen. Tega se je sam boljše zavedal kakor kdo drugi.

Toda potem je imel to veliko srečo, da je bil grd in neroden. Njegovi stariši, posebno pa njegova mati, ga ni mogla trpeti. Niso mogli razumeti, kako se je mogel roditi takšen otrok s tako veliko glavo, kratkim vratom in košatim životom. Oče in mati sta bila postavna, lepa človeka in vsi njuni otroci so bili lepi kot angeli. Ta Gustav se jima je zdel kot izvržek in temu primerno sta z njim tudi ravnala.

Živeti kot neljuba pokveka prav gotovo ni bilo veselje. Pogosto ga je to bolelo in Schagerstroem je to tudi rad priznaval. Toda čim je prišel v zrelejša leta, je vse to sprejel kot neke vrste dobroto. Če bi moral vsak dan slišati iz ust svoje matere, kako rada ga ima, in če bi imel kakor njegovi bratje, zmerom polne žepe denarja, potem bi bil izgubljen. Kajpak, da s tem ni mislil reči, da bi njegovi bratje in sestre ne bili tudi dobri in odlični ljudje. Vsi so imeli že od vsega začetka po naravi lepše značaje in so zavoljo tega lahko prenesli darove sreče. Toda pri njem ni bilo tako.

Da se je silno težko učil latinščine in zato večkrat v razredu zaostal, je seveda smatral dokaz velike naklonjenosti gospe Usode, sicer ne takrat, ko je še gulil šolske klopi, pač pa pozneje. To je bil nazadnje pač povod, da ga je oče vzel iz šole in ga poslal v Baermland za učenca v rudnik.

Tu ga je zopet spremljala dobra sreča. Dala ga je v roke trdega, skopuškega upravitelja in ta mu je dal še v večji meri isto potrebno vzgojo, ki bi mu jo starši ne mogli dati. Pri tem upravitelju prav gotovo ni mogel poležkovati po mehkih blazinah. Vesel je moral biti, če je imel na prični tenko blazino, natlačeno s slamo. Pri njem se je naučil jesti kašo, čeprav je bila prismojena, naučil se je jesti tudi polenovko, čeprav je bila žaltavega okusa. Pri njem se je navadil od jutra do večera delati zastonj, toda ob trdni zavesti, da bo moral sprejeti na svoja pleča po nekaj udarcev s palico za sleherno, tudi najmanjšo zamudo. Vse to brez dvoma ni bilo prijetno, dokler je moral hoditi skozi to šolo. Toda bogati Schagerstroem je eno stvar vedel zatrdno: nikoli ne bo mogel biti zadosti hvaležen usodi, da ga je naučila spati na slami in znati se nasititi tudi ob hrani bednih ljudi.

Čez dolgo vrsto let, ko je že zadosti dolgo delal v rudniku, je postal knjigovodja, istočasno pa so ga poslali v Kronbaecken na okraju Pilipovega, v rudniško podjetje, ki je bilo last industrijalca Froeberga. Tam je dobil prijetnega gospodarja, dobro skuhana jedila pri bogato obloženi mizi in malo plačo, s katero si je lahko kupil dostojne obleke. Tedaj se je nenadoma znašel v dobrih in prijetnih razmerah. To bi morebiti ne bilo zanj koristno, toda nikoli ni šel tako daleč, da bi se dejansko razvadil, ker ga njegova stara sreča tudi tokrat ni zapustila.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja ob delavnikih ob 12 — Mesečna naročnina 11 lir, za inozemstvo 15 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. 40-01 do 40-05 — Podružnica: Novo mesto

Poletni obisk v ljubljanskem mlinu

Ljubljana, avgusta.

Vroče sobotno popoldne je in človek si v mestu zaželi krajšega sprehoda bolj po samotnih stezah, tam, kjer že dolgo ni hodil in kjer mu ne bi bil znan sleherni grm, sleherna cvetlica na vrtovih. Prijatelj predlaga: »Pojdiva na Fužine!«

»Na Fužine! Kaj je tam kaj zanimivega?«

»Je, je! Lep sprehod med krasnimi vrtovi Kodeljevega, med lepimi njivami, ob tihi, z grmovjem zarasli Ljubljanici, spotoma obiščeva cerkvico Božjega groba in pokopališče v Štepanji vasi, potem boš videl jez vevške papirnice in elektrarne, morda si ogledava tovarno zadrg za čevlje, glavno zanimivost pa ti bo nudil mlin, pravi ljubljanski mlin, kakršnega že dolgo nisi videl! In ta mlin je sedaj, avgusta, po mlačvi, v polnem obratu! Če te pa skrbe tiste hiše, kjer Bog roko ven moli, tudi te se bodo dobile, le krušno karto vzameva za kruh, nekaj sira in polič dobrega se bo že dobilo kje v Štepanji vasi!«

Torej dosti vabljivega za kratek izlet, ne za sprehod. Fužine spadajo tako rekoč sedaj k Ljubljani, do njih moreš neovirano. Je še en mlin v Ljubljani, namreč na Viču, toda ta na Fužinah je bolj vabljiv. Imeli smo sicer svoj čas sredi Ljubljane prave mline na Ljubljanici, toda o teh vedo le še zgodovinarji, ki pravijo, da so stali med Prulami in Trnovskim pristanom. Že davno so jih odpravili. Imeli so v Ljubljani tudi parni mlin. Stal je na vogalu sedanje Kotnikove in Slomškove ulice. Že davno je v njem Marijin dom. Konkurenca uvožene moke, banaške, argentinske, kanadske, je že pred desetletji odpravila ta mlin. Torej poglejmo, kako izgleda mlin na Fužinah, ki nam sedaj melje moko, za naš vsakdanji kruh!

Tja do karmeličanske cerkvice se potegnemo kar s tramvajem, kdo bi pešačil med zidovjem! Od mostu pa mimo Kodeljevega dalje do Štepanje vasi se odpre zelo prijazna pot, točno tako, kakor je povedal prijatelj. Samo revež si, ker si ti sredi čudovitih sadnih nasadov tako cede sline spričo sočnih jabolk in mamečih hrušk!

Cerkvica Božjega groba je žal zaprta. Oo. kapucini, ki jo sedaj oskrbujejo, jo odpro le ob določenih urah in ob praznikih in nedeljah. Pokopališče pa je res čedno in vzorno oskrbovano!

Še malo — in že smo na Fužinah. Pozdravi nas najprej mrka, ožgana razvalina dolgega poslopja. »Tudi to je bil mlin, pa je lani po nesreči pogorel! Dosedaj ga še niso pozidali!« Torej je Ljubljana še lani imela tri mline! Kdo bi to vedel!

Obisk v tovarni zadrg se tudi izplača. Lična mala tovarna izdeluje zadrge za vso pokrajino in še za izvoz, vse stroje pa žene električni tok iz Vevč.

Že smo pred ciljem, pred mlinom. Nekaj voz, s katerih odkladajo vreče zrnja in nakladajo zmleto moko, oglušujoč ropot mlinskih kamnov, vse razodeva, da je tu res mlin — in vendar ni mlin! Vsaj tak ne, kakršnih je še dovolj po naših pokrajinah in ki jih lahko še vidimo na pokrajinskih slikah domačih in tujih slikarjev ter na razglednicah. Od zunaj je ta mlin podoben bolj tovornemu kolodvoru in če ne bi bilo značilnega ropota mlinskih kamnov, bi človek od daleč kar dvomil, naj bi bil to mlin. Nekaj mu manjka, kaj neki? Ljubljanica je tu, jez je precej visok in širok, voda pada, vse v redu, kakor pri vsakem mlinu, toda kje so vendar mlinska kolesa? Teh ni in to manjka pri zunanjem ogledu mlina. Uganka se pojasni pri ogledu notranjosti! Mlin je namreč na električni pogon in dobiva prav tako tok iz vevške elektrarne, ki je na nasprotni strani Ljubljanice!

Drugače pa je v mlinu tako, kakor v vsakem mlinu. Iz ogromnega lijaka padajo v en kot otrobi, iz drugega krušna moka. Najbolj trdi otrobi morajo namreč tudi pri krušni moki odpasti. Mlin melje seveda samo tako moko, kakršna je predpisana. Največ melje sedaj pšenico, ki je pri nas še vedno glavno žito, manj pa rž in soržico, ki je le malo pridelamo. Koruze avgusta mlin ne melje, lanska je že vsa zmleta, do letošnje pa je še nekaj tednov, preden bo zrela in posušena, sposobna za mlin.

Mlin ima pač kamne za mletev žita, nima pa stop. Zato ima poseben kamen pšenar, ki nadomešča stope pri pridobivanju ješprenja iz ječmena in kaše iz prosa. Do prosa imamo tudi še dobre tri tedne, sem in tja pa mlin le proizvaja nekaj ješprenja.

Prihajajo, se pripeljejo: star mož prinese vrečo 10 kg pšenice. Nemara je kje v Ljubljani ali okolici pomagal pri žetvi, mlačvi, nakladanju žita in si to količino izgovori za družino. Žito mu odtehtajo in mu izroče odgovarjajočo količino moke in otrobov. Namesto »mesiče« plača nekaj malega v lirah. Ves blažen odhaja možiček, stari, zgubani obraz mu kar leze narazen: »To bo dober kruhek!« Pobožno poboža vrečico z moko.

Zajeten možakar, gotovo eden izmed ljubljanskih kmetov, vrže z zapravljenca (voza) tri težke vreče pšenice: »Stopetdeset kil pšenice!« reče kratko. Stehtajo, res je, ni pretiraval mož. »Ali hočete takoj moko ali počakate, da prav vašo pšenico zmeljemo!« »Eh, kaj, kar moko mi dajte, kdo bi čakal, moka je moka!« Pretresejo pšenico, natresejo moko. Močni možakar kar sam dviga težke vreče ter jih varno drugo za drugo nalaga na voz. Plača merico, se pozdravi z gospodarjem mlina, očitno sta si znanca že več let, potem pa: »Hi-hop!« in konjiček odpelje dragoceno breme. Zavidne oči mnogih, ki v mlinu čakajo z manjšimi količinami žita, spremljajo gospodarja in njegov voz, dokler ne izgineta za ježo na ovinku.

Pristopi mlada ljubljanska gospa. V pompaduri je prinesla vse svoje žito: »Eno kilo je žita, če bi mi dali moke zanj!« Gospodar, znani dobrodušni g. Č[illegible]i ima na drugi strani ceste tudi lesno [illegible] daleč na okoli velja za poštenjakarja. [illegible]čno nasmeje tej pompadurici žita. Najbr[illegible]e ta gospa žito kje nasmukala ob poti, klas za klasom, da ga je bilo eno kilo, kdo ve? G. Černe mahne z roko: »Eh, kaj bom vagal,« pravi, »tukaj imate moko!« Zagrabi vevnico in natrese gospej moke v pompaduro, da je še bolj polna, kot je bila prej žita. »Tudi računal ne bom nič!« pravi, toda brez ošabnosti, kar tako, iz dobrodušnosti. Pa je gospa prav tako zadovoljna, kakor poprej starček z desetimi kilami ali oni kmet s stopetdesetimi!

Tako melje ta mlin, sedaj vsak dan, melje zlato žito v sladko moko za naš dobri, potrebni vsakdanji kruh, ki nam naj ga nebo da vedno vsaj toliko, kolikor ga nam je dosedaj dajalo.

(—r.)

Il primo che passa può ricordati

Prvi mimoidoči te lahko spomni

che già 24 possessori di un biglietto della Lotteria sono diventati milionari spendendo solo 12 Lire. Può essere questo il tuo turno, se però acquisti un biglietto. Fallo oggi stesso per non dimenticartene.

da so že 24 lastniki po ene srečke Loterije di Merano postali milijonarji z borim stroškom 12 Lir. Lahko je sedaj vrsta na tebi, seveda ako kupiš srečko. Opravi to še danes, da ne pozabiš.

LOTTERIA DI MERANO

REGALA MILIONI a chi acquista un biglietto per L. 12·—

DARUJE MILIJONE tistemu, ki kupi srečko za Lir 12·—

Pisani športni dogodki

Hrvaška : Italija 1:1

Viareggio, 16. avgusta.

V Viareggiu so se sestali za rimski pokal najboljši hrvaški in italijanski teniški igralci, da se pomerijo med seboj. Po prvem dnevu tekmovanja je ostal rezultat z 1:1 neodločen. V prvem singlu se je Hrvat Branović z mestno štev. 4 srečal z najslabšim Italijanom Del Bellom. Single je Branović odločil v svojo korist in tako hrvaškim barvam prinesel prvo točko. Hrvaška je prišla tako s svojim najslabšim možem v vodstvo, ki pa je trajalo samo do drugega singla, v katerem sta se pomerila Italijan Cucelli in pa Hrvat Pallada. Domačin je bil v vseh setih premočen in je single tudi dobil. Prvi dan tekmovanja sta si izkupiček torej obe državi delili. Stanje 1:1. O nadaljnjih igrah bomo poročali.

Lahkoatleti med seboj

Zagreb, 16. avgusta.

Danes in včeraj so se spet pomerili med seboj najboljši hrvaški atleti. Prav tako kot danes je bilo tudi včeraj pri zanimivem tekmovanju veliko število gledalcev, ki niso varčevali z odobravanjem, saj so bili postavljeni spet nekateri dobri časi in popravljen hrvaški rekord na progi 10.000 m. To tekmovanje je hrvaška lahkoatletska zveza priredila zaradi tega, da se imajo atleti priliko še enkrat pomeriti med seboj preden bodo prihodnjo soboto in nedeljo nastopili v državnem lahkoatletskem tekmovanju poedincev.

Nekateri sobotni rezultati:

100 m: Urbič 11.5;

400 m zapreke: Srakar 54.5;

skok v višino: Abramović 175, drugi tekmovalec je skočil 170 cm;

met krogle: Jeratič 12.30, drugi tekmovalec 11.63 m;

tek na 10 km: Mihalić 32:52.4. To je bil najboljši rezultat tega dneva in spada ne le med vrsto hrvaških rekordov, ampak je čas tudi odličen z ozirom na evropske rezultate na tej progi. Ta rekord je bil z včerajšnjim dnem že tretjič izboljšan v tem letu. S postavitvijo tega rekorda so Hrvatje dobili odličnega dolgoprogaša, ki se lahko postavi ob stran tudi najboljšim evropskim tekačem na dolge proge;

400 m finale: Lušicky 53 sek.;

štafeta 4×100 m: Konkordija 46.2, drugo moštvo Haška 47.7.

Rezultati v nedeljo:

skok s palico: Jurković 3.20 m;
5000 m: Jagorilac 16:33.8;
400 m zapreke: Florjančič 63.5;
800 m: Bedeniković 2:00.5;
skok v daljino: Urbič 6.30 m;
met kopja: Mrkušić 52.63 m;
met diska: Marijan 37.80 m.

Gradjanski : Venus 3:3 (2:2)

Zagreb, 16. avgusta.

V Zagreb je prišlo na dvodnevno gostovanje bukareštansko nogometno moštvo Venusa. Obakrat je bilo gost zagrebškega Gradjanskega. Včeraj je nastopilo pred 6000 gledalci proti izbrancem »purgerjev«. Moštvo Venusa je predvedlo lepo in bitro igro, ki ji je bil Gradjanski komaj kos. Z včerajšnjo igro so bili gledalci zelo zadovoljni in so izjavljali, da niso že zlepa imeli priliko videti boljše igre kot jo je predvedel Venus. V prvem delu igre je bil Venus premočen in ga je odlikovala velika brzina, ki ji je v drugem delu igre moštvo samo podleglo. V drugem delu pa je bil Gradjanski v očitni premoči, vendar te prednosti ni znal tudi v številkah izraziti. Prav odlično se je v drugem delu igre izkazal romunski vratar Justin in pa srednji napadalec Radulescu, ki je bil sploh najboljši mož na polju. Prvi dan gostovanja se je končal neodločeno s 3:3.

Kako pa je končala današnja tekma med obema nasprotnikoma, bomo pa poročali jutri.

Concordia : Železničar (Skoplje) 11:0

Skoplje, 16 .avgusta.

Včeraj je v Skoplju gostovalo hrvaško moštvo SK Konkordije, ki je nastopilo proti domačemu moštvu SK Železničarjev. Igro, ki so jo predvedli Zagrebčani, je večtisočglavo množico gledalcev navdušila in so dali lepi igri tudi izraza. Konkordija je bila v obeh delih igre premočna in so bile njene vrste znatno povezanejše kot pa vrste domačinov. Že v prvem delu je Konkordija zabila 7 golov, ostale štiri pa je zabila v drugem delu. Končni obračun je bil 11:0 za Konkordijo. Danes je igrala Konkordija proti skopljanskemu nogometnemu prvaku Makedoniji. O koncu te tekme bomo pa poročali med tednom.

Hrvati so spet zmagali

Bratislava, 16. avgusta.

Včeraj in danes so v naši slovaški prestolnici tekmovali hrvaški plavalci, da tako vrnejo obisk, ki so ga pred tednom dni slovaški tekmovalci imeli v Zagrebu in kjer so izgubili plavalni dvoboj z znatno razliko točk. Za revanžno tekmovanje so se Slovaki temeljito pripravljali, da vsaj delno operejo prevelik zagrebški poraz, ki so ga doživeli na savskem kopališču.

Kljub temu pa, da so se temeljito pripravljali za revanžno srečanje, Slovakom ni uspelo, da bi vidno popravili poraz iz prejšnjega tedna, ampak so tudi v teh dveh dneh doživeli grenak poraz. Hrvati so v vseh plavalnih disciplinah pokazali, da so boljši plavalci in so bili skoraj v vseh panogah zmagoviti. Končno stanje točk po obeh dnevih tekmovanja je bilo 33:13. Hrvatje so bili v slovaški prestolnici deležni velike vljudnosti in so se počutili med Slovaki kot med brati.

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 17. avgusta: Hiacint.
Torek, 18. avgusta: Helena, cesarica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Ob likvidaciji mestne ženske realne gimnazije vabi ravnateljstvo spodaj navedene, da dvignejo dokumente vsak dan od 8 do 12 dopoldne. Pisarna je v Auerspergovi palači, I. nad. (poleg Križanske cerkve). Sandrin Marija, Sedlak Melita, Senica Danica, Serajnik Suzana, Sever Jelena, Skok Danica, Smole Marija-Amalija, Smole Zlata, Sovinc Marija, Stanković Nada, Sternad Ljudmila, Stopar Zdenka, Strle Klotilda. — Šeber Ana, Šenica Ivana, Šibic Veronika, Škerjanc Frančiška, Škofič Marija, Škulj Gabrijela, Šlajpah Nadežda-Majda, Šturm Zofija, Šubert Ana — Tavčar Albina, Tavčar Nedeljka, Tičer Natalija, Tomažič Avgusta, Tomšič Vera, Turk Ivana. — Umek Lilijana, Urbanc Leonija, Urbančič Marija, Urbas Irena-Marija, Urbas Štefanija, Urbič Milena. — Vandot Sonja, Vavpotič Ana, Vičar Hedvika, Vičar Tatjana, Vidic Marija, Visenjak Milena, Vizjak Jolanda, Vojnovič Danijela-Zofija, Vrhunc Marija, Vrtačnik Marija. — Zajec Slavka, Zakotnik Ivana, Zdravič Marija, Zubalič Draga, Zupančič Albina, Zupančič Marija, Zvezda Ivana. — Žener Ana-Bogomila, Žmavc Olga. — Spričevalo trg. tečaja: Blažica Ludovika in Naglič Alojzija.

„PAPRIKA MARICH"

Pepe rosso italiano. Garentito puro. In vendita presso negozianti di Generi Alimentari e Commestibili

Italijanska paprika. Zajamčeno čista. Dobi se v vseh trgovinah z živili.

DITTA M. MARICH
TORRE ANNUN. CENTRALE (Napoli)

Mestna zastavljalnica je zastavljenim predmetom dosedanjo dobo 8 mesecev 15. avgusta skrajšala na 6 mesecev. Stranke naj to spremembo upoštevajo, ker bodo odslej vsi zapadli predmeti že po 6 mesecih prodani na javni dražbi.

Razdeljevanje drv je mestni preskrbovalni urad moral ustaviti, ker je bil za nakaznice tako velik naval, da so vsa drva oddana. Zato bodo sedaj drva na mestni pristavi dobili samo tisti, ki imajo nakaznice. V ponedeljek in torek, 17. in 18. t. m., naj torej interesenti za drva ne hodijo v šolo na Graben po nakaznice, ker jih za sedaj nikdo več ne more dobiti. Ker se je Nj. Ekscel. Visoki komisar sam zavzel za čim najbolj ugodno rešitev tega vprašanja, upravičeno upamo, da bo mestni preskrbovalni urad v kratkem spet dobil večjo količino drv za ljubljansko prebivalstvo. Za ta primer je pa mestni preskrbovalni urad že tudi poskrbel za tako razdeljevanje nakaznic, da ne bo več gneče in čakanja. Vse bo seveda o pravem času javljeno. Prebivalstvo naj mirno potrpi in naj se nikakor ne vznemirja, saj nam jamči najnovejša Ducejeva odločitev o preskrbi z drvmi in premogom, da bo s potrebnim kurivom gotovo preskrbljena tudi Ljubljana.

Prodaja plemenskih krav. Po nalogu kmetijskega oddelka Visokega komisariata obveščamo kmetovalce, da bo v sredo dopoldne, 19. avgusta 1942 v gostilni Rostohar pri Karlovškem mostu prodaja plemenskih krav.

„SAPOFOL" La Saponetta sintetica in fogli
Sintetično milo v lističih

Saponi liquidi - detersivi - sciampo liquidi ed in polvere - paraffina sintetica - pagamento anticipato

Tekoča mila — šampon tekoči in v prahu — sintetični parafin — plačljivo v naprej

GIORES - Corso 28 Ottobre 31 - MILANO

V. HEISER 71

Zdravnik gre križem svet

Ko sem mu pritrdil, je dejal: »Jaz sem guvernerjev pribočnik. Njegova ekscelenca mi je naročila, naj vas poiščem. Ali je vaša prtljaga v redu?«

Pokazal sem s prstom na zmešan kup blaga po tleh.

»Carinski uradnik je tole pregledoval,« sem mu pojasnil.

Častnik se je rezko zadrl nad njim: »Doktor Heiser je vladni gost! Spravite njegovo prtljago takoj v red in če bo kaj zamazanega ali manjkalo, vas bo že obvestila Njegova ekscelenca!«

Carinski uradnik je bil ves pobit in v veliki zaskrbljenosti je začel čistiti, zlagati in spravljati nazaj razvlečeno blago.

Ob tem obisku sem spoznal, da je Avstralija na splošno sovražno razpoložena. Prijateljstvo, ki ga je doslej kazala do Združenih držav, se je spremenilo v sovraštvo in jeza nad Amerikanci je bila zelo huda, ker so trdili, da ne maramo tvegati vojne, pač pa da kopičimo denarne dobičke iz nevtralnosti. Zato so nam radi nagajali, kjer koli se jim je nudila prilika za to.

Meni samemu je bilo prav težko zlasti zaradi tega, ker sem bil odposlanec 'Rockefellerjeve ustanove, tako da mi niti visoka zaščita generalnega guvernerja ni mogla kaj prida pomagati, saj je Rockefellerjevo ime povsod vzbujalo radovednost in sovraštvo, ki je takoj prešlo na vsakogar, kdor je bil kakor koli v zvezi s tem imenom. Če bi bil imel na svoji prtljagi vtisnjeno ime moje ustanove, bi mi življenje tu prav gotovo hudo zagrenili.

V tej dobi so na pomoč, ki jo je nudila Rockefellerjeva ustanova, gledali z velikim nezaupanjem, zlasti pa še protikapitalistično razpoloženi Avstralci. »Standard Oil Company« je bila na tako slabem glasu, da so se zdravstveniki bali, da bi jih kdo videl v moji družbi, čeprav smo si bili dobri prijatelji že po prvem njihovem obisku na Filipinih. Namesto da bi me sprejeli v svojih uradih, so se rajši pomenkovali z menoj v drevoredih, kjer smo hodili sem pa tja in se tako pogovarjali, da nas ni nihče mogel slišati, pa tudi ne opaziti našega prijateljstva.

Vsakega zastopnika Rockefellerjevega je zadela usoda, da so ga gledali po strani v deželi, ki je bila od vsega početka za proletariat pa proti kapitalizmu. Vsa avstralska zakonodaja je šla za tem, kako stiskati denarnike. V očeh Avstralcev sem bil posredovalec najmogočnejšega denarnega mogotca. Hudo sovraštvo, ki je prevevalo strokovna društva, je še narastlo zaradi skrivnega suma, da ima naše delo namen, vzpostaviti ameriško gospodarsko oblast po nevednih tujih deželah.

Proletarske množice v Avstraliji so imele ogromen vpliv: že celo leta 1911, ob priliki mojega prvega obiska, so lahko zaprli vsakogar, ki je delal več ko osem ur na dan, in mnogi dnevniki so objavljali imena takih grešnikov. V Novem južnem Walesu so kot najnižjo plačo natančno določili vsoto, ki je toliko izdatna, da si delavec lahko z njo oskrbi hrano, primerno stanovanje zase, za ženo in dvoje otrok, vrh tega pa še: »kurivo, obleko, čevlje, pohištvo, kuhinjsko orodje, pristojbine, življenjsko zavarovanje, prihranke, prispevke za dobrodelna društva ter za brezposelnost, prispevek za strokovna društva, knjige in dnevnike, izdatke za vlake in cestno železnico, šivalni stroj, za perilo, šolske pristojbine, za zabave in dopuste, za alkoholne pijače, tobak, za bolezen in smrt, za gospodinjsko pomoč, za nepredvidene stvari, za vero in miloščnost.«

Glede te upornosti pa imamo še druge zglede. Najbolj čuden med njimi je zgled severne avstralske pokrajine. Spočetka je bila del Južne Avstralije, od katere pa se je brez posebne težave odcepila. Ta obširna puščava, po kateri so bile raztresene rodovitne zelenice, je bila za zvezno vlado pravi belj slon.

Prestolnica Port Darwin je močno podobna našim zahodnjaškim mestom z enonadstropnim hišami, pravokotnimi ulicami, kjer ni nobenih dreves, tla pa rdeča, s katerih so se ob veliki vročini dvigali oblaki prahu. Celo tukaj, kjer znaša zemljepisna širina samo 12 stopinj pod ravnikom, je zrak ponoči skoraj hladen. Blagostanje tega mesta je potekalo iz ogromnega londonskega podjetja »Vestry Meat Works«, ki je neznansko število živine z velikih pašnikov spravljalo proti jugu.

Toda delavski sloji so si s tako imenovano »počasno stavko« skovali strahotno orožje, da so lahko izsilili svoje zahteve. Običajni tovor, ki ga je dnevno prenašalo 65 nakladalcev, je znašal tri sto ton.

Kadar pa je družba »Vestry« najela ladjo in jo hotela natovoriti, so nakladalci spravili nanjo samo petdeset ton in tako rabili šestkrat toliko časa za nakladanje dnevnega tovora. Ker pa imajo vse ladje v pogodbah posebna določila za odlašanje, če ostanejo predolgo v pristanišču, gredo dobički po gobe. Delavci so tako dolgo vztrajali v počasni stavki, da je moralo veliko mestno podjetje prenehati z obratom.

Delavci, ki so tako prišli ob edini zaslužek, so kmalu bili izpostavljeni lakoti in avstralska vlada je morala zdaj zanje skrbeti. Nekoč sem bil na ladji »Montoro«, ki je vozila zastonjski živež za te ljudi v Port Darwin. V pristanišče smo pripluli v nedeljo zjutraj. Takoj je prišel na krov voditelj nakladalcev ter kapitanu izjavil, da bo treba plačati dvojni znesek — kakor mu je dobro znano — če želi tovor razkladati ta dan. Avstralski pristaniški delavci imajo osnovne plače osemnajst šilingov, poseben dodatek za tropsko službo; za delo ob nedeljah in ponoči pa dobivajo dvojne prejemke. Kapitan se je seveda razhudil, a da bi se izognil predolgemu čakanju v pristanišču, je moral te zahteve sprejeti, čeprav je bil na ladji samo živež, ki je bil prav tem ljudem namenjen v milodar.

Ob enajstih je voditelj spet prišel z mrkim obrazom na krov ter zahteval pitne vode. Tedaj je nekega ladijskega častnika minilo potrpljenje, da je zakričal nad njim: »Pojdite k vragu! Preskrbite si sami pitne vode, ki vam je potrebna!«